

«ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯ» - ИННОВАЦИЯЛЫҚ МАҚСАТҚА ҚОЛ ЖЕТКІЗУ

Құрманбаев А.А., п.ғ.к., оқытушы-дәріскер, Оразғали Б.О., білімгер
І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті. Талдықорған қ.

E-mail: 1962 kaa @ mail.ru

Бұл мақалада жаңа инновациялық технологияларды пайдаланудың тиімді әдістемелерін енгізу және де көркем еңбек сабағында ұлттық бұйымдарды жасау әдістерін меңгеру болып табылады.

Тірек сөздер: инновация, әдіс-тәсіл, әдістеме, саралау, даралау, деңгей көркем еңбек, қолданбалы, бағдарлама, біліктілік, дағды, тәжірибе

Эта статья о внедрении эффективных методов использования новых инновационных технологий и освоении приемов создания прикладных ремесел при организации уроков художественного труда в школе.

Ключевые слова: инновация, метод, методология, анализ, индивидуализация, уровень, прикладная, программа, квалификация, навыки, опыт

This article is about the implementation of effective methods of using new innovative technologies and the development of techniques for creating applied crafts when organizing art lessons at school.

Key words: innovation, method, methodology, analysis, individualization, level, applied, program, qualifications, skills, experience

«Жаңа технология» - бұл инновациялық мақсатқа қол жеткізу жолындағы қолданылатын барлық қисынды амалдары мен әдістемелік құралдардың жүйелі жиынтығы және жұмыс істеу реті» - деп жазады Волков М.В. [1, 15 б.].

Басқа сөзбен айтқанда, білімдарлық үрдісті көтеру, оқыту мен тәрбиенің тиімділігін қамтамасыз ететін, бөлім болып табылады.

«Жаңа технология» - әр түрлі пәннен оқушылардың саралап деңгейлеп, жұмыс істеу ерекшелігіне, әдістемелік тәжірибесіне шығармашылықпен қарауына, жаңашыл тәжірибелерін, жеке әдістемелерін кеңінен пайдалануға мүмкіндік береді. Олай болса мұғалімнің кәсіби шеберлігін арттыруда оқушыларды инновациялық технология үрдісінде оқыту мәселесі алға қойылған міндеттердің бірі болуы керек. Сондықтан қазіргі білім технологиясында жеке тұлға ретінде мұғалімнің орны ерекше болғандықтан, әрбір мұғалім жаңа технологияны меңгеріп, оқу үрдісіне қолдануы қажет. Мектепте көркем еңбек пәні көбінесе шығармашылық деңгейде өтетіндіктен, оқыту модулінің ерекшелігіне байланысты, жоғарғы сатысы дидактикалық жүйе болса, төменгі сатысы әдіс - тәсіл инновациялық жаңа техника болуы керек. Осы тұста өзіміздің технология пәніне профессор Ж.А.Қараевтың саралап деңгейлеп оқыту технологиясын қолдану тәсілінің тиімділігін айтар едім.

Бүгінгі таңда профессор Ж.А.Қараевтың саралап, деңгейлеп оқыту технологиясы кеңінен танымал болып, соңғы кездері химия, алгебра, физика, география, биология, астрономия, тарих т.б. пәндері үшін тиімді деп саналып, әдістемелік жұмыс дәптерлері дайындалып шығарылып нәтижелері көрініп жатыр. Осы игілікті істердің қатарында көркем еңбек пәнінің мектеп тәжірибесінде шығармашылық деңгейімен ерекше орын алатындығын ескерсек, саралап деңгейлеп оқыту технологиясы осы пән үшін ең тиімді деп айтар едім. Оған дәлел 9-10-11 сыныптарында «қолөнер негіздері», бойынша өтілетін сабақтарда осы технологияны қолданып, оқушылардың интеллектуалды, шығармашылық деңгейлері қалыптасқанды. Оқыту үрдісінде бұл технологияны қолдану арқылы мектептегі

көркем еңбек пәні «ғылым негіздері» болып табылатын басқа пәндердің қатарында жүретіндігіне инновациялық тәжірибемнің нәтижесіменен айта аламын. Осыған орай профессор Ж.А.Қараевтың технология негізін және Ж.У.Кобдиқованың әдістемелік нұсқауларын басшылыққа алып, әдістемелік кешенді құралдар жобасы құрастыруда, технологиядан негізгі білім беру бағдарламасы негізінде «қолөнер» сабағын СДОТ (саралап деңгейлеп оқыту технологиясы) бойынша жүргізуі үшін, ғылыми әдістемелік жұмысты ұйымдастырудың кешенді мақсатты жобасы, оқу бағдарламасы, жұмыс дәптері, қосымша оқу құралдарынан тұру керек деп есептеймін [2, 164-196 б.].

Зерттеу жұмыстың көкейкестілігі

Болашақ көркем еңбек пәні мұғалімдері мектептерде қазырғы заман инновациялық технологияларының пайдалану принциптерін, әдіс-тәсілдерін жетік білулері тиіс. Ұсынып отырған жұмысым кең пайдаланылып жүрген дәстүрлі оқыту технологияларымен қатар, жаңа инновациялық технологияларды пайдаланудың тиімді әдістемелерін енгізу және де пайдалана отырып, көркем еңбек сабағында ұлттық бұйымдарды жасау әдістемесін меңгеру.

Зерттеу жұмыстың басты мақсаты

- оқушыларды ұлттық бағытқа бағдарлай отырып, қоғамның даму үрдісін, ғылым мен білімнің технологияларын меңгерту;

- ақпараттандыру (қосымша оқулық, БАҚ хабарлары көздерінен);

- жоғары дәрежедегі білім деңгейіне жету;

- шығармашылық қабілетін тереңдету;

- көркем еңбек сабағында ұлттық бұйымдарды жасау әдістемесін меңгеру;

Зерттеу жұмыстың міндеттері

1. Қазіргі кезеңдегі инновациялық технологиялардың оқу-тәрбиелік маңызына мән бере отырып ғылыми негіздерін топтастыру.

2. Осы заманға технологиялау үлгісін, оқытудың жаңа тәсілін пайдалану арқылы кәсәби шеберлікті шыңдау жолын анықтау.

3. Көркем еңбек сабақтарында жаңа әдістерді қолданудың маңызын көрсету.

4. Жаңа технология элементтерін пайдаланып ұлттық бұйымдарды орындау әдістерін қарастыру.

Зерттеу жұмыстың нысаны

Мектептегі инновациялық процесінде болашақ көркем еңбек пәні мұғалымдерін кәсіптік даярлауда, қазырғы заман инновациялық технологияларының пайдалану принциптерін әдіс-тәсілдерін меңгеру барысында, ұлттық аспап домбраны жасау т.с.с. бұйымдарды жолын меңгеру.

Зерттеу жұмысының пәні

Болашақ көркем еңбек пәні мұғалымдерін жаңа технология элементтерін пайдаланып ұлттық аспап домбраны жасау әдістерін меңгерту.

Зерттеудің жұмыс гипотизасы

Демек, болашақ педагогтар қазіргі заман технологияларының пайдалану принциптерін, әдіс-тәсілдерін жетік меңгеріп, келешекте өздері сабақтарында қолданса, шәкіртерін қолөнерге деген қызығушылығын артырып, оларды нарықтық эканомикада кәсіпте өз орындарын табар деген сенімдемін.

Зерттеу жұмысының әдістері

Көрнекті ғалымдар олардың еңбектері, Ж.А. Қараевтың саралап, деңгейлеп оқыту технологиясы, К.Өстеміров Қазіргі инновациялық технологиялар мен оқыту құралдары, Н.М.Адамқұловтың Ұлттық қолданбалы қолөнері, М.В. Волковтың Проблемно-модульное обучение, вопросы теории и технологии, т.с.с.көптеген еңбектерді талдай отырып, жаңа инновациялық жетістіктерді технология сабағына енгізу.

Қазіргі кезеңдегі инновациялық технологиялардың оқу-тәрбиелік маңызын қарастыра отырып келесі мәселеге тоқтауға болады.

Инновациялық технологияның қағидаттары, кез келген инновациялық технология жекелеген әдіснамалық талаптарға сай жүзеге асырылады.

Тұғырлығы: білім беру мақсатына жетуді көздейтін әрбір инновациялық технология философиялық мінезқұлықтың дидактикалық әлеуметтік-инновациялық негіздегі белгілі бір ғылыми тұғырнамаға негізделеді.

Жүйелілігі: Инновациялық технология барлық бөлігі логикалық үрдістері бір-бірімен тығыз байланысқан жүйеліктің барлық белгілеріне сәйкес келуі тиіс.

Басқарулығы: оқыту үрдісін жоспарлап жобалау барысында кезең кезеңімен болжау нәтижелерін шығару мүмкіндік беруімен ерекшеленеді.

Тиімділігі: Қазіргі инновациялық технологиялар нақты бір жағдайда құрылғандықтан аз уақыт ішінде нәтиже беруімен ерекшеленеді.

Заман өзгеруге байланысты және де осы заманға еңбекті технологиялау үлгісін қарастыра отырып, қазіргі кезде жалпы білім беретін мектептерде "көркем еңбек" пәнін оқытуда дүние жүзіндегі дамыған елдер жүйесіндегі оқыту әдістеріне сүйене отырып мынандай мақсаттар қойылды:

- Оқытудың жаңа тәсілін пайдалану арқылы кәсіби шеберлікті шыңдау дегенімізді ХХІ ғасырда техникалық және кәсіптік білім беру мынадай тенденцияларды анықтайды:

- халықаралық стандарттарға сәйкестік;
- білім беру бағдарламаларының мазмұны - нақты бір мамандықты үйрену емес, еңбек нарығының өзгеруін тез сезінуге мүмкіндік беретін, дағды жолдарын меңгеру;
- адамның өмір бойы үздіксіз кәсіптік білім алуы;
- пәндік оқытудан техникалық және кәсіптік білім берудің икемділігін қамтамасыз ететін пәнаралық байланысқа, модульдік оқытуға көшу деп дипломдық жұмыста дәлелденді.

Осыған байланысты көркем еңбек пәні стандартының қажеттілігі туындайды, "көркем еңбек" пәнінің орта білім стандартына берілген білім мазмұнын да базистік оқу жоспарында көрсетілген талаптарға сәйкес (1-4), (5-9), (10-11) сыныптарда берілген білім салалары саты бойынша бөлініп біріктірілді. Басты мақсат - оқушыларды белгілі бір кәсіпке бағдарлау, кәсіпке оқыту болғандықтан, оқу жүктемесінің орындалуы тікелей мектептің оқу-материалдың базасына, кәсіпке бағдарлау мен кәсіпке оқыту сол мектеп орналасқан аймақ ерекшелігіне байланысты екені қатаң ескерілді. Мектепте шеберхана да, көрнекті техникалық оқыту құралдары, оқушыларға үйренуге керекті өңдеу материалдары, кәсіпке оқыту үшін сарамандық дағдыны меңгеретін техника, станоктар, тігін машиналары, компьютер, жанар-жағар май және оны оқытатын арнайы білімді мамандар болмаса, онда кәсіпке бағдарлау да, кәсіпке оқытып, жеке мамандықты меңгергені жөніндегі сертификат та бере алмайды. [3, 67-117 б.].

Көркем еңбек сабақтарында жаңа технологияларды қолданудың маңызын сараптай отырып келесі мәселені айтуға болады. Өнері мен білімі, халқының сауаттылығы қай елдің болсын баға жетпес байлығы. Әрбір күні өзгеріске толы бүгінгі жауапты кезеңде, замана көшінен қалып қоймай, уақыт талабына сай ертеңгі болашақ - жас ұрпақты білімді етіп тәрбиелеу ұстаздарға зор жауапкершілікті жүктейді. Ол мұғалімнен үздіксіз ізденуді, өз білімін үнемі жетілдіріп отыруды талап етеді. Өйткені, еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың қолында. Ал ұрпақтың білімі, саналы болуы ұстаздарға байланысты екені даусыз.

Бүгінгі шәкірт - ертеңгі маман. Мұғалімнің негізгі мақсаты білім сапасын көтеру. Ол үшін мұғалімнің алдында сабақ сапасын көтеру, түрін жетілдіру, оқушының сабаққа деген қызығушылығын, белсенділігін арттыру, қабілеттерін дамыту міндеттері тұрады.

Оқушының ойлау қабілетін дамыту, байқағыштығын арттыру, сабақтағы белсенді іс-әрекетін ұйымдастыру, осылар арқылы психологиялық дамуын қалыптастыру дамыта оқытудың негізі болып табылады. Сондықтан, мұғалім оқушының оқу қызметін ұйымдастырғанда, өткізілетін сабақ оқушының белсенділігін арттыруға, өз әрекетін зерделеуге, ойлау жүйесін нақты бір мәселені шешуге бағытталуы керек.

Мектепте қолданбалы қолөнердің оқыту мәселелерін қарастыра отырып теориялық және практикалық нәтежиесінде мынандай қорытындылар жасауға болады:

Көркем еңбек пәнінің бағдарламасында бүгінгі ұмытылып бара жатқан қазақ халқының қолөнер бұйымдары туралы мағлұмат беру ғана емес, оқушыларға оларды жасауды үйретуде (домбра, т.с.с., ағашты пайдалана отырып қазақ үйдің жиһаздарын дайындау сияқты мәселелер) көзделеді.

Әр мемлекеттің болашағы оның мектебінен, отбасынан шындалады. Ертең осы елге ие болып, тізгінін ұстар азаматтар бүгінгі мектеп оқушысы болғандықтан, қазақстандық барлық мектептерге үлгі болуға тиісті қазақ тілінде оқытатын мектептердің бүгінгі жайы, даму бағыттары, келешегінің көкжиектері бүкіл қоғамның, мемлекеттің назарында. Өйткені барлық қазақстандық мектептердің ішіндегі сан жағынан болсын алдыңғы орнында және мемлекеттік тілде білім беретін бұл мектептер еліміздің ұлттық білім беру жүйесінде айрықша орынға ие. Осы жерде біз алдымен, бүгінгі қазақ мектептерінде "көркем еңбек" сабағындағы ұлттық қолөнер дәстүріне, жалпы этномәдениеттің даму жайына ерекше тоқталғымыз келеді. Өйткені бұл сабақтағы қолөнер бұйымдарын оқушыларға жасату арқылы білім беру мәселесі тәуелсіз мемлекетіміздің мәдениетін нығайтуға болады.

Бұл үшін оқушылар қажетті мүмкіндіктерін анықтауы қажет. Олар:

- туындаған ойларды іске асыру;
- технологияны талдау, өнімді, істі құрастыруды ойластыру;
- жұмысты жоспарлау;

Көркем еңбек пәнінде қолөнер бұйымдары шынайы әсем екенін, оның өмірге қажеттілігін оқушыларға ұғындырумен бірге, олардың алға қойған мақсат-мұраттарына ықпал етіп, кәсіптік бағдар алуға бейімдеу керек. Шынында жаңағы бұйымдар оқушыларды өмірдегі асыл, көрікті, әсем нәрселерді бағалауға, еңбекке, шыдамдылыққа, талғампаз болуға баулиды.

Қазақ ұлттық өнерін дамыту қазіргі кездегі күн тәртібіндегі бірінші мәселе. Сондықтан, мектеп оқушыларын ұлттық бұйымдарды жасауға деген талпынысты қалыптастыру қажет. Ұлттық бұйымдарды жасау барысында, қолөнершілер туралы мәлімет немесе анықтама беріп, қолөнер сөзінің мазмұнына, ертеден келе жатқан қазақтың сәндік әшекейлі домбра т.с.с., тұрмыстық бұйымдарына тоқталамыз. Оларды жасайтын адамдарды, халқымыз барынша құрметтеп «шебер» деп атаған [4, 7-12 б.].

Әрине шеберлердің жұмыстарының әр қайсысымен жеке-жеке таныстыру шарт емес, негізінде алға қойған мақсат - шебер, зергер туралы жалпы ұғым бере отырып, қолөнер шеберлерімен таныстыру, жас жеткіншектердің бойына мүмкіндігінше ата кәсібіне деген қызығу, құрмет сезімін дарыту.

Зерттеу жұмысының теориялық және практикалық маңыздылығы

- көркем еңбек пәнін оқытудың әдістемесін дайындау барысында қазақ баласының мінез-құлқына жақын, оның дамуына әсерін молынан тигізетін әдіс-тәсілдерді таңдап алу;
- оқулықтағыдан басқа қосымша оқу-әдістемелік құралдарға баланың ұлттық сана-сезімін оятатын, оны қалыптастыратын, қазақ халқының тарихы, әдебиеті, мәдениеті, дәстүрі және әдет-ғұрыптарын тақырыптарымен таныстыратын материалдарды барынша мол енгізу;
- осылардың ішінен қазіргі уақыттың талабына сай келетін ата дәстүрлерді таңдап алу ұлттық аспап домбраны т.с.с., жасау және олардың деңгейін кетеруді көздеу.

Мектептегі көркем еңбек пәні мұғалімдері инновациялы оқыту әдістемесін оқытуда және ұлттық бұйымдарды жасауда кең түрде қолданулары қажет. Осы жұмыс келешекте көркем еңбек пәні мұғалімдеріне сабақ беру барысында әдістемелік нұсқау ретінде қолдануға болады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Волков М.В. Проблемно-модельное обучение: вопросы теории и технологии. – Алматы, 2006
2. Қараев Ж.А. Саралап, деңгейлеп оқыту технологиясы Алматы 2005
3. Өстеміров К. Қазіргі инновациялық технологиялар мен оқыту құралдары. Алматы 2007
4. Гузеев В.В. Инновационные идеи в современном образовании Школьные технологии -2015. -№4.